

УДК [75.03.026.046.3:272-526.62-312.47:615.852](477)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-1-13>

Андрій ДЕМ'ЯНЧУК,
orcid.org/0000-0002-3399-4537
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри театрознавства та акторської майстерності
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Львів, Україна) andriy.demyanchuk@lnu.edu.ua

ІСТОРІЯ ЧУДОТВОРНОГО ОБРАЗУ ПРЕСВЯТОЇ ДІВИ МАРІЇ ЗЦІЛЕННЯ ХВОРИХ ТА ЙОГО КОПІЇ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто історію чудотворного образу Пресвятої Діви Марії Зцілення Хворих, а також його копії на землях України. Цей чудотворний образ відомий як Пресвята Діва Марія Непорочно Зачата, а також, як Мати Божя Тартаківська від місця походження цього образу.

Для розкриття теми застосовано комплексний підхід, а саме: історичний, мистецтвознавчий і теологічний. За допомогою використання методів історичного та мистецького аналізу досліджено історію образу, час та місце його створення тощо. Встановлено, що типологія чудотворного образу відноситься до іконографії образів Діви Марії Непорочно Зачатої (*Immaculata Conceptio*) створеного на основі слів зі Святого Письма (Откровення 12.1), а також приналежність цього образу до Богородичного циклу.

Цей тип зображення був поширений у західно-європейському сакральному мистецтві в епоху Ренесансу та Бароко. Прикладом можуть слугувати образи доби Ренесансу і Бароко, які намальовали відомі художники: Ель Греко, Дієго Веласкес, Пітер Пауль Рубенс, Бартоломе Мурільйо та інші.

Образ був відомий і оточений великим культом з початку XVIII ст., а у 1777 р. після висновку церковної комісії його визнано чудотворним.

Чудотворний образ Матері Божої Зцілення Хворих (*Obraz Matki Bożej Uzdrawienia Chorych*) відомий, як образ Матері Божої Непорочно Зачатої Лукавецької з Тартакова (*Cudowny Obraz Matki Bożej Niepokalanie Poczętej Łukawieckiej z Tartakowa*) зберігається у Лукавецькій парафії у Польщі. Цей образ намальований олійними фарбами на полотні прикріпленому на дошку на початку XVII ст. невідомим автором, який належав до італійської школи малярства.

Про чудотворний образ Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої (Матері Божої Тартаківської) та його копії писали відомі дослідники: Тадеуш Кукіз (*Tadeusz Kukiz*, 2000), Януш Пулнар, Марцін Ян Гораздовський (*Janusz Pulnar, Marcin Jan Gorazdowski*, 2012), Агата Дворжак (*Agata Dworzak*, 2013), Ганна Відацка (*Hanna Widacka*, 2007) та ін.

8 січня 2004 р. у приватній каплиці Ватикану Папа Римський Йоан Павло II коронував копію чудотворного образу Матері Божої Тартаківської, а 15 травня 2004 р. була проведена його інтронізація до костелу Святого Архангела Михаїла в Тартакові (Україна). 4 липня 2020 р. Митрополит Львівський Архієпископ Мечислав Мокшицький оголосив храм Святого Архангела Михаїла в Тартакові Санктуарієм Пресвятої Діви Марії Зцілення Хворих (Декрет 04.07.2020).

Ключові слова: історія, чудотворний образ, Пресвята Діва Марія Зцілення Хворих, Мати Божя Тартаківська, Римо-Католицька Церква, Україна.

Andrii DEMIANCHUK,
orcid.org/0000-0002-3399-4537
Candidate of Study of Art (PhD in History of Arts), Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theater Studies and Acting
Lviv Ivan Franko National University
(Lviv, Ukraine) andriy.demyanchuk@lnu.edu.ua

THE HISTORY OF THE MIRACULOUS IMAGE OF THE BLESSED VIRGIN MARY, HEALTH OF THE SICK AND ITS COPY IN UKRAINE

The article explores the history of the miraculous Image of the Blessed Virgin Mary, the Health of the Sick, and its copies in Ukraine. This miraculous image is known as the Blessed Virgin Mary Immaculately Conceived, and also as the Mother of God of Tartakiv from the place of origin of this image.

A comprehensive approach was applied to reveal the topic: historical, art-historical, and theological. Using the methods of historical and artistic analysis, the history of the image, the time and place of their creation, etc. were investigated. It has been established that the typology of the miraculous image refers to the iconography of the images of

the Virgin Mary Immaculately Conceived and created based on the text of the Holy Scriptures (Revelation 12.1), as well as belonging of this image to the Virgin cycle.

This type of image was widespread in Western European sacred art in the Renaissance and Baroque periods. An example is the Renaissance and Baroque images painted by famous artists: El Greco, Diego Velázquez, Peter Paul Rubens, Bartolome Esteban Murillo, and other artists.

The image has been known and surrounded by a large cult since the beginning of the eighteenth century, and in 1777, after the conclusion of the church commission, it was recognized as miraculous.

The miraculous Image of the Mother of God Healing the Sick (Obraz Matki Bożej Uzdrawienia Chorych) is known as the image of Our Lady of the Immaculate Conception of Lukavets from Tartakiv (Cudowny Obraz Matki Bożej Niepokalanie Poczętej Łukawieckiej z Tartakowa) is kept in the parish of Lukavets in Poland. This image was painted with oil paints on a canvas attached to a board in the early seventeenth century by an unknown author from the Italian school of painting.

Well-known researchers have written about the miraculous image of the Blessed Virgin Mary Immaculately Conceived (Mother of God of Tartakiv) and its copies: Tadeusz Kukiz (2000), Janusz Pulnar, Marcin Jan Gorazdowski (2012), Agata Dworzak (2013), Hanna Widacka (2007), and others.

On January 8, 2004, in a private chapel of the Vatican, Pope John Paul II crowned a copy of the miraculous image of the Mother of God of Tartakiv. On May 15, 2004, it was enthroned in the Church of St. Archangel Michael in Tartakiv (Ukraine). On July 4, 2020, Metropolitan Archbishop Mieczyslaw Mokrzycki of Lviv declared the Church of St. Michael the Archangel in Tartakiv the Sanctuary of the Blessed Virgin Mary, the Health of the Sick (Decree 04.07.2020).

Key words: *history, miraculous image, the Blessed Virgin Mary, the Health of the Sick, Our Lady of Tartakiv, Roman Catholic Church, Ukraine.*

Постановка проблеми та аналіз досліджень.

Образ Пресвятої Діви Марії Зцілення Хворих, який у світі відомий, як Мати Божа Тартаківська та його копії потребують подальших наукових досліджень, зокрема, визначення їх іконографічного типу та стилістичних особливостей, поширення культу цього образу на землях України та Польщі.

Важливі історичні відомості про чудотворний образ Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої, відомий як образ Матері Божої Тартаківської та його копії писали відомі польські та українські дослідники, зокрема: Тадеуш Кукіз «Образ Матері Божої Тартаківської (у костелі в Лукавці біля Любачева)» (Kukiz, 2000: 169–177); Януш Пулнар, Марцін Ян Гораздовський «Богородиці, завжди вірні. Марійні санктуарії Кресів південно-східних» (Pulnar & Gorazdowski, 2012); Агата Дворжак «Урочистості XVIII століття за участю чудотворного образу Матері Божої Тартаківської. Внесок у функціонування локальних марійних санктуаріїв у Речі Посполитій» у багатомному виданні «Стан дослідження полікультурної спадщини колишньої Речі Посполитої». т. 5 (Dworzak, 2013: 143–160); Ганна Відацка «Чудотворний образ в костелі тартаківському» (Widacka, 2007), а також на сайті Римокатолицької Церкви в Україні, сайті Костели і каплиці України та ін.

Науковий контекст зумовлений збором і узагальненням наявних теоретичних матеріалів у вітчизняній та зарубіжній літературі, популяризацією сакрального мистецтва, зокрема, чудотворного образу Пресвятої Діви Марії Зцілення Хворих відомого як Матері Божої Тартаківської та її копій у науковому середовищі України та світу.

Мета статті – розглянути історію та стилістику чудотворного образу Пресвятої Діви Марії Зцілення Хворих (Матері Божої Тартаківської) та її копії, встановлення іконографічного типу та виявлення місць культу цієї ікони на теренах Польщі та України.

Виклад основного матеріалу. Образ Пресвятої Діви Марії Зцілення Хворих, який у світі відомий як Мати Божа Тартаківська походить з села Тартаків, яке у 1685 р. отримало привілеї містечка (Бучек, 2004: 274).

З історії заснування парафії у Тартакові відомо, що перший дерев'яний костел, який не зберігся, був побудований ще у 1487 р. На початку XVII ст., а саме у 1603 р. за кошти надані родиною Тшцінських було збудовано новий однонавний, в романському стилі мурований костел, з трьома вежами (Pulnar, 2012: 29). Відомо також, що розписи в інтер'єрі костелу в Тартакові почав виконувати відомий львівський маляр Станіслав Строїнський, а в 1778 р. працю продовжив його учень Томаш Гертнер. Цікавою була тематика поліхромії, яка на стінах мала марійний характер, а на стелі були зображені події з історії міста Тартаків та самого костелу (Pulnar, 2012: 29). На зламі XIX–XX ст. завдяки старанням пароха о. Міхала Левартовського та за фінансової підтримки Збігнева Ланкронського костел було розширено та прибудовано з боків каплиці. Оновлення поліхромії проводив Теофіл Копистинський (Kukiz, 2000: 173).

З історії чудотворного образу Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої відомо, що він був намальований згідно італійського взірця на початку XVII ст.

Цей образ спочатку зберігався в каплиці замку Потоцьких у Тартакові, а після пожежі, яка від-

булася в палаці о. Станіслав Кухарський переніс його до костельної плебанії, а пізніше його розмістили на головному вівтарі у храмі. У 1765 р. з 9 по 24 березня вірні спостерігали незвичні речі: з очей Пресвятої Діви Марії потекли криваві сльози (Pulnar, 2012: 31). Ці події були зафіксовані у церковній хроніці, а також і те, що багато людей, які мали важкий перебіг недуг в чудесний спосіб були оздоровлені (Бучек, 2004: 274; Відновлення санктуарію..., 2020). В цей період часу, зі свідчень очевидців, над храмом з'являлося яскраве сяйво, яке попереджало людей про наближення нещастя, що наближалося. У 1768 р. і до 1770-х рр. у місті Тартаків та околицях лютувала епідемія чуми (Pulnar, 2012: 31–33). «Люди коментували, що Мати Марія плакала через занепад моральності в Польщі, інші проголошували про наближення нещастя (пізніше епідемію чуми в 1768-1770 рр. і розділення Польщі вважали такими)» (Kukiz, 2000: 170). Незвичні події, що відбулися у 1765 р. спричинилися до того, що чудотворний образ Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої став об'єктом великого культу на землях Західної України та Польщі. Численні чуда, які звідбувалися біля цього образу, та їхню правдивість перевірила спеціальна єпископська комісія з Холму. За результатами перевірки було зафіксовано вісімдесят три чуда, які відбулися через заступництво Пресвятої Діви Марії (Pulnar, 2012: 33).

На підставі висновків авторитетної комісії з 5 березня 1777 р. образ визнано чудотворним» (Бучек, 2004: 274; Відновлення санктуарію...). А 1 квітня 1777 р. Холмський ординарій, єпископ Антоній Окецький (Antoni Okęcki), підписав декрет про правдивість фактів, після чого чудотворний образ Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої був інтронізований у храмі. 8 вересня 1779 р. чудотворний образ Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої, який підтримували фігури різьблених ангелів, було розміщено на головному вівтарі цього храму у срібній рамі у ніші захищеної склом. У верхній частині його вкривала дорога завіса та образ Святого Архангела Михаїла, ймовірно привезеному з Вільно (Kukiz, 2000: 171; Бучек, 2004: 274; Pulnar, 2012: 31). Біля чудотворного образу були розміщені сотні подячних вотів із золота, срібла, коралів, перлів та бурштину, які були промовистим свідченням отриманих ласк та чудесних оздоровлень (Pulnar, 2012: 33). У 1791 р. парафія Тартаків, яка належала до Холмської, пізніше Перемишльської єпархії, була приєднана до Львівської архієпархії (Kukiz, 2000: 171). У 1794 р. львівський єпископ Каєтан Кіцький (Kajetan Kicki) освятив костел надавши йому титул Святого Архангела Михаїла (Pulnar, 2012: 29).

У костелі біля головного вівтаря були розміщені меморіальні таблиці на згадку пароха, о. Августина Косткевича та о. Яна Кузневича, які поширювали культ Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої у чудотворному образі. Зазначимо, що о. Августин Косткевич автор праці «Історичний опис образу Непорочно Зачаття Діви Марії в тартаківському парафіяльному костелі» <...> («Historyczne opisanie obrazu Niepokalanego Poczęcia Maryi Panny w kościele parafialnym tarlakovskim <...>», надрукованому в Почаєві близько 1778 р. (Kukiz, 2000: 171).

Цікавим є факт, що з 1871–1872 рр. вікарієм у Тартакові був о. Зигмунт Гораздовський – Святий Католицької Церкви, канонізований 2005 р., майбутній засновник Згромадження Сестер Святого Йосифа у 1884 р. (Святий Зигмунт Гораздовський; Тартаків). Візитацію о. Зигмунта Гораздовського до Тартакова описує сестра Данута Сіута: «Після короткого привітання парох повів нового вікарія до костелу з XVII ст., щоб передусім показати йому чудотворний образ Пресвятої Діви Марії, який там знаходиться <...>» (Kukiz, 2000: 172). Парох доповів о. Зигмунту, що «У книзі *in folio* перелічено чотириста сім чудесних ласк та зцілень, які були здійснені, і близько трьохсот вотивних пожертв, що підтверджують отримані благодаті. Декрет про визнання образу чудотворним був оголошений під звуки гармат», – продовжував парох. Однак о. Зигмунт був цілком зосереджений на змісті образу» (Kukiz, 2000: 172).

Відомий польський дослідник Тадеуш Кукіз подає цікавий факт, а саме те, що з внутрішньої сторони товстого муру, який оточував костел та цвинтар було шістдесят ніш з фресками, на яких було зображено чудеса, здійснені через заступництво Матері Божої Тартаківської. У 1930-х рр. розпис на штукатурці, який внаслідок кліматичних умов та пошкоджень був знищений, «стараннями о. Станіслава Темпінського та Стефанії і Яна Урбанських, спадкоємців Ланцкоронських, копії фресок були намальовані на полотні та прикріплені до стінних ніш. У ці роки на фасаді храму, у верхній панелі, було розміщено велику копію чудотворного образу, виконану стараннями вікарія о. Вільгельма Крзака. Під образом був напис: «Бог тебе бачить, час втакає, смерть наближається, вічність чекає» (Kukiz, 2000: 173). Невтішна доля чекала на мешканців та власників палацу в Тартакові від радянської влади. «Остання власниця, донька родини Урбанських Марія, була депортована советами до Сибіру в 1940 р. і померла, а в Тартакові було створено колгосп імені Чапаєва...» (Kukiz, 2000: 173).

У 1944 р. Сестри Службниці рятуючись від переслідування рдянської влади перевезли чудотворний образ до генерального дому в Дембіці у Польщі. У 1961 р. Львівський архієпископ Євгеній Базяк перевіз чудотворний образ до Кракова, а у 1965 р. апостольський адміністратор у Любачові, єпископ Ян Новіцький передав цей образ Лукавецькій парафії. У 1991 р. відбулася знаменна подія, а саме, коронація чудотворного образу Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої, яку провів у Любачові Папа Римський Йоан Павло II під час чергового паломництва до Польщі (Pulnar, 2012: 34; Matka Woża Tartakowska...) (Рис. 1).

Типологія образу Матері Божої Тартаківської іконографічно відноситься до Діви Марії Непорочно Зачатої (*Immaculata Conceptio*) та належність до Богородичного циклу. Цей тип зображення був поширений у західно-європейському сакральному мистецтві в епоху Ренесансу та Бароко. Прикладом можуть слугувати образи, які намалювали відомі майстри: Ель Греко, 1580–1585; Дієго Веласкес, 1618–1620; Пітер Пауль Рубенс, 1628–1629; Бартоломе Мурільйо, 1678 та інші. Слід зауважити, що ці та інші художники створили багато варіантів та інтерпретацій образів Непорочного Зачаття, що відображали їхню стилістику та погляди (Непорочне зачаття Діви Марії).

Образ Матері Божої Тартаківської намальований олійними фарбами на полотні прикріпленому на дошку на початку XVII ст., невеликого розміру 80 × 58 см., ймовірно італійської школи початку XVII ст. (Kukiz, 2000: 169; Widacka, 2007).

Іконографія цього образу вирізняється оригінальним сюжетом взятим зі Святого Письма «І знамення велике видно було на небі – жінка, одягнена в сонце, і місяць під стопами її, а на голові її вінець із дванадцяти зірок» (Откр. 12.1).

Пресвята Діва Марія Непорочно Зачата зображена у молитовній позі зі складеними долонями. Одягнена в білу довгу сукню з вузькими рукавами та золотою облямівкою навколо шії. Плащ синього кольору накинутий на праве плече, прикриває спину і боки, підкладка золотисто-червоного (бурштинового) кольору. Непокрита голова Пресвятої Діви Марії ледь похилена в покорі, погляд зосереджений. Обличчя має витончені і делікатні риси: високе чоло, тонкі брови, прямий маленький ніс і маленький рот. Повіки Пресвятої Богородиці ледь прикриті, а погляд спрямований вниз. Довге розпущене хвилясте волосся золо-

тисто-коричневого кольору спадає на спину Непорочної Діви.

Над Непорочною Дівою видніється образ Бога Отця, а під її ногами – мертвий крилатий дракон, з яблуком, що викотилося з його пащі. Обабіч постаті Діви Марії, на золотистому тлі, зображені біблійні символи: праворуч – Небесні Врата, Неопалима Купина та Вежа Давидова, а ліворуч – Лілії серед терня, Дерево Життя та Дзеркало Правосуддя над природним ландшафтом (Kukiz, 2000: 169; Historia i opis Cudownego obrazu Matki Bożej Łukawieckiej) (рис. 1–2).

Рис. 1. Чудотворний образ Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої – Матері Божої з Таракова

Рис. 2. Вота біля чудотворного образу Матері Божої

Відомо, що цей образ реставрував Станіслав Філіп (Stanisław Filip) у 1961 р. в Кракові та у 1990 р. в Ярославі внісши певні зміни, що видно, якщо порівняти сучасний стан з гравюрами 1778 р. та XIX ст. (Dworzak, 2013: 146, notatka 4) (рис. 3–4).

Рис. 3.

Рис. 4.

Матір Божя Тартаківська: Гравюра Адама Гочемського, гр.чв. XVIII ст.; Національна бібліотека у Варшаві (ręcina Adama Goczemskiego, XVIII w.; Biblioteka Narodowa) (Див.: Widaska, 2007, il.); Літографія М. Яблонського (M. Jabłońskiego), XIX ст., у колекції Інституту Історії Мистецтв Університету Ягеллонського (Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego, IHS UJ) (Див.: Dworzak, 2013: 148, il. 6.)

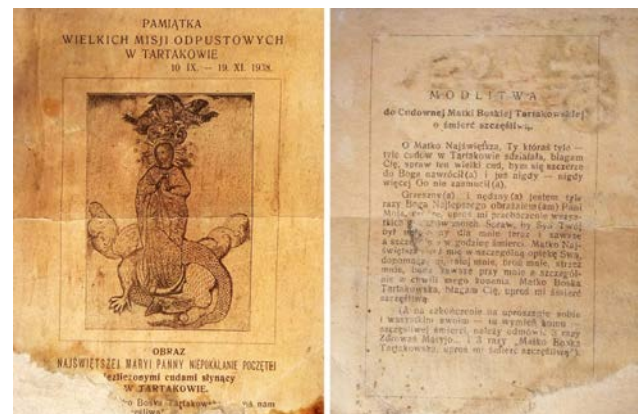
Зображення, яке виконане за допомогою технічного процесу гравірування на мідній пластині представляє Пресвяту Діву Марію в зоряному німбі, «що стоїть у легкому контрапості на півмісяці та топче закрученого спіраллю дракона. Із кулястих і важких хмар, ніби зроблених із твердої матерії, визлядає з розведеними руками Бог Отець. Унизу привертають увагу два гербові картуші в стилі рококо з Плавою Потоцьким та Кончицею Мніщовою, що стосуються подружжя – Станіслава Щенсного Потоцького (1751–1805) та Юзефи Амалії Мніщувни (1752–1798) (Stanisława Szczęsnego Potockiego (1751–1805) i Józefy Amalii Mnischówny (1752–1798)» Гравюру виконав вірменський художник-графік Адам Гочемський, який працював у лаврі Отців Василиян в Почаєві в 1770–1784 рр. (Widaska, 2007) (Рис. 3).

Зауважимо, що історію Матері Божої Тартаківської детально описав парох парафії Анджей Габріель Косткевич у праці під назвою «Левні відомості про Образ Непорочного Зачаття Діви Марії в парафіяльному костелі Тартакова», виданий у друкарні Отців Василиян у 1778 р. (Widaska, 2007). Гравюра цього образу була надрукована під протекцією Станіслава Потоцького, сина Франциска Салезія. Ким був намальований цей образ і коли, ніяких відомостей через його давність немає. Цілком ймовірно, що у 1727 р. цей образ був в палаці Тартакова. 9 березня 1765 р. на образі виступили краплі крові та світлі потоки, які засвідчили о. Косткевич та інші вірні (Widaska, 2007).

Образ кілька разів відмивали, так як він був дуже «запорошений і вкритий кіптявою, що його майже не було видно...». Проте при ньому відбува-

лися особливі благодаті та чуда. Понад вісімдесят таких свідчень записав о. Косткевич. У 1776 р. Холмський єпископ Окецький (Окецькі) призначив духовну комісію, яка підтвердила надзвичайне явище. У червні 1777 р. образ був визнаний чудотворним, що підтверджує Декрет виданий єпископом (Widaska, 2007). Чудотворний образ розмістили у головному Вівтарі Святого Розарія. У 1944 р. Сестри Службниці перевезли чудотворний образ до Польщі. А з 1965 р. – зберігається в костелі Пресвятої Діви Марії Королеви Польщі в Лукавці поблизу Любачова (Widaska, 2007).

Про великий культ Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої в Тартакові свідчить і друкowana «Пам'ятка Великих Відпустових Місій у Тартакові», які відбувалися з 10 вересня по 19 листопада 1938 р. («Pamiętka Wielkich Misji Odpustowych w Tartakowie (10.IX – 19.XI.1938)»). На лицевій стороні зображено чудотворний образ Матері Божої Тартаківської, а на звороті «Молитва до Чудотворної Матері Божої Тартаківської про смерть щасливу» (Чудотворний образ Тартаківського костелу) (рис. 5).

Рис. 5. Пам'ятка Великих Відпустових Місій у Тартакові (10 вересня – 19 листопада 1938) («Pamiętka Wielkich Misji Odpustowych w Tartakowie (10.IX – 19.XI.1938)»). З колекції Павла Бугая (Див.: Чудотворний образ Тартаківського костелу)

Цінними є медалики Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої в Тартакові, які також свідчать про великий культ Матері Божої Тартаківської (Див.: Чудотворний образ Тартаківського костелу).

У листопаді 2003 р. костел у Тартакові передали римо-католицькій громаді. На прохання Кардинала Мар'яна Яворського, який прагнув відновити культ чудотворного образу Матері Божої Цілительки Хворих (Тартаківської) було намальовано його копію (Pulnar, 2012: 34). Особистий секретар Папи Римського Йоана Павла II отець-прелат Мечислав Мокшицький пожертвував корони для образу та осо-

бисто зайнявся підготовкою та перебігом церемонії освячення та коронації копії чудотворного образу. 8 січня 2004 р. у приватній каплиці після Святої Меси Папа Римський Йоганн Павло II коронував копію чудотворного образу Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої (Матері Божої Тартаківської). Урочисту Святу Месу зі Святішим Отцем співслужили: Кардинал Маріан Яворський, Архієпископ Станіслав Дзівіш, отець-прелат Мечислав Мокшицький, отець-прелат Станіслав Корнага, о. Олег Саламон та священники Львівської дієцезії, які навчалися в Римі: о. Анджей Легович, о. Пьотр Малий, о. Леон Саламон, о. Ян Ших, о. Міхал Чоровський. Після освячення та коронації копія чудотворного образу повернулася у Львівську Архідієцезію на вівтар Тартаківського костелу (Pulnar, 2012: 34–35) (рис. 7–8).

Рис. 7–8. Коронація копії чудотворного образу Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої (Матері Божої Тартаківської); Коронована копія чудотворного образу Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої з Тараківа (Див.: Historia i opis cudownego obrazu Matki Bożej Łukawieckiej)

15 травня 2004 р. Митрополит Львівський Кардинал Мар'ян Яворський у співслужінні єпископів Мар'яна Бучека, Леона Малого і священниками деканату Жовква провів інтронізацію копії чудотворного образу Матері Божої Цілительки Хворих. На урочистість прибула делегація парафії Лукавець, де перебуває оригінал образу, а також велика кількість греко-католиків та православних з навколишніх сіл. Цікавим є те. Що копію чудотворного образу було виконано за кошти парафіян з Лукавця (Інтронізація образу Тартаківської Матері Божої).

6 липня 2019 р. Архієпископ Мечислав Мокшицький очолив відпустові урочистості на честь чудотворного образу Матері Божої Цілительки Хворих та провів повторну інтронізацію копії цього чудотворного образу. У святкуванні взяли участь мешканці Тартакова, парафіяни, священники, черниці і вірні Римо-Католицької, Греко-Католицької та Православної Церков, численні паломники з України та з-за кордону, які пройшли урочистою процесією разом образом Пресвятої Діви Марії від православної церкви, де її зустріли та привітали,

аж до костелу Святого Архангела Михаїла (Відпуст та повторна інтронізація..., 2019).

4 липня 2020 р. Митрополит Львівський Архієпископ Мечислав Мокшицький очолив урочисту Святу Месу та оголосив храм Святого Архангела Михаїла в Тартакові Санктуарієм Пресвятої Діви Марії Зцілення Хворих (В Україні з'явився санктуарій Богородиці Зцілення Хворих, 2020). Урочисту Святу Месу з Митрополитом Львівським співслужили єпископ-помічник Едвард Кава, настоятель о. Казимир Шалай, духовенство зі Львова та Жовківського деканату (Відновлення санктуарію..., 2020).

Під час урочистості було виголошено свідчення молодої жінки при надії, якій лікарі не давали шансів стати матір'ю про зцілення за посередництвом Матері Божої Тартаківської. Митрополит Львівський Архієпископ Мечислав Мокшицький наголосив на важливості турботи про хворих та людей похилого віку, а також просив допомагати і всіляко підтримувати медичний персонал, працівників служби охорони здоров'я (В Україні з'явився санктуарій Богородиці Зцілення Хворих). Митрополит Львівський Архієпископ Мечислав Мокшицький встановив архідієцезіяльний День молитви за хворих та працівників служби охорони здоров'я, який припадає у кожен першу суботу місяця липня (Відновлення санктуарію..., 2020).

На завершення зачитано Акт відання Божій Матері Зцілення Хворих усіх хворих та страждених просячи заступництва у Пресвятої Діви Марії (В Україні з'явився санктуарій Богородиці Зцілення Хворих, 2020) (Рис. 9).

Рис. 9. Митрополит Львівський Архієпископ Мечислав Мокшицький оголосив храм Святого Архангела Михаїла Санктуарієм Матері Божої Зцілення Хворих (Див.: В Україні з'явився санктуарій Богородиці Зцілення Хворих. Фото: Сергій Якубовський)

Висновки. Чудотворний образ Матері Божої Зцілення Хворих відомий, як образ Матері Божої

Непорочно Зачатої з Тартакова, зберігається у Лукавецькій парафії у Польщі. Цей образ початку XVII ст. належить до італійської школи малярства.

Встановлено, що іконографія образу представляє Пресвяту Діву Марію Непорочно Зачату (догмат про Непорочне Зачаття Пресвятої Діви Марії затвердив Папа Римський Пій IX у 1854 р.). Цей тип зображення був поширений у західно-європейському сакральному мистецтві Ренесансу та Бароко. Прикладом можуть слугувати образи відомих худож-

ників: Ель Греко, Дієго Веласкеса, Пітера Пауля Рубенса, Бартоломе Мурільйо та інших.

Образ був оточений культом з початку XVIII ст. У 2004 р. Папа Римський Йоан Павло II коронував копію чудотворного образу Матері Божої Тартаківської, після якої проведено його інтронізацію до костелу в Тартакові (Україна). А у 2020 р. храм Святого Архангела Михаїла в Тартакові був оголошений Санктуарієм Пресвятої Діви Марії Зцілення Хворих.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Відновлення санктуарію Пресвятої Діви Марії Зцілення Хворих в Тартакові. *Костели і каплиці України*. 2020. 06 липня. URL: https://rkc.lviv.ua/news_view-Vidnovlennya_sanktuariyu_Presvyatoi_Divu_Marii_Zcilennya_Xvorux_v_Tartakovi-ua
2. Відпуст та повторна інтронізація образу Матері Божої у Тартакові на Львівщині. *Костели і каплиці України*. 2019. 6 липня. URL: <https://rkc.in.ua/index1.php?m=n&f=a201907&p=20190706a>
3. Інтронізація образу Тартаківської Матері Божої. *Костели і каплиці України*. 2004. 15 травня. URL: <https://rkc.in.ua/index1.php?m=n&f=a200405&p=20040515a>
4. Непорочне зачаття Діви Марії. *Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Непорочне_зачаття_Діви_Марії
5. Святий Зигмунт Гораздовський. *Римсько-Католицька Церква в Україні*. URL: <https://rkc.org.ua/duhovnist/svyati-ta-blazhenni/svyatyj-zygmunt-gorazdovskyj/>
6. Тартаків. Костел св. Архангела Михаїла (1603). Санктуарій Божої Матері Зцілення Хворих (2020). Львівська обл., Червоноградський р-н. URL: https://rkc.in.ua/index.php?m=k&p=lvsottmh_
7. Чудотворний образ Тартаківського костелу. *Красназавчो-туристичний портал. Krystynopol.info*. 2023. 20 грудня. URL: <https://www.patreon.com/posts/chudotvornii-95006275>
8. Якубовська В. В Україні з'явився санктуарій Богородиці Зцілення Хворих. *Credo*. 2020. 6 липня. URL: <https://credo.pro/2020/07/268635>
9. Dworzak A. XVIII – wieczne uroczystosci z udzialem cudownego obrazu Matki Boskiej Tartakowskiej. Przyczynek do funkcjonowania lokalnych sanktuariów maryjnych w Rzeczypospolitej. *Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej. t. V. / [red. Wojciech Walczak, Karol Łopatecki]*. Białystok, 2013. Pp. 143–160.
10. Historia i opis Cudownego obrazu Matki Bożej Łukawieckiej. *Sokal – historia i dzień dzisiejszy miasta i rejonu*. URL: <http://www.sokal.fora.pl/ilkowicze-tartakow-komarow-i-okolice,4/historia-i-opis-cudownego-obrazu-matki-bozej-lukawieckiej,330.html>
11. Kukiz T. Obraz Matki Boskiej Tartakowskiej (w kościele w Lukawcu k. Lubaczowa). *Madonny kresowe i inne obrazy sakralne z Kresow w diecezjach Polski (poza Śląskiem)*. Warszawa, 2000. Cz. 1. Pp. 169–177.
12. Matka Boża Tartakowska Uzdrowicielka Chorych. *Sokal – historia i dzień dzisiejszy miasta i rejonu*. 2007. 25 Maj. URL: <http://www.sokal.fora.pl/sanktuaria-na-kresach,12/matka-boza-tartakowska-uzdrowicielka-chorych,77.html>
13. Matka Boża Tartakowska Uzdrowicielka Chorych. *Sokal – historia i dzień dzisiejszy miasta i rejonu*. URL: <http://www.sokal.fora.pl/sanktuaria-na-kresach,12/matka-boza-tartakowska-uzdrowicielka-chorych,77.html>
14. Pulnar J., Marcin Jan Gorazdowski. Bogurodzicy zawshe wierni. Sanktuaria Maryjne Kresów Południowo-Wshodnich. Sandomierz: Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu. Sandomierz, 2012. 248 s.
15. Widacka H. Cudowny obraz w kościele tartakowskim. *Pasaż Wiedzy. Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie*. 2007. 23 sierpnia. URL: https://www.wilanow-palac.pl/cudowny_obraz_w_kosciele_tartakowskim.html

REFERENCES

1. *Vidnovlennia sanktuariiu Presvyatoi Divy Marii Ztsilennia Khvorykh v Tartakovi* (2020) [Restoration of the sanctuary of the Blessed Virgin Mary of the Healing of the Sick in Tartakov]. *Kostely i kaplytsi Ukrainy*. 06 lypnia. URL: https://rkc.lviv.ua/news_view-Vidnovlennya_sanktuariyu_Presvyatoi_Divu_Marii_Zcilennya_Xvorux_v_Tartakovi-ua [in Ukrainian].
2. *Vidpust ta povtorna intronizatsiia obrazu Materi Bozhoi u Tartakovi na Lvivshchyni* (2019) [Dismissal and re-enthronement of the image of the Mother of God in Tartakov, Lviv region]. *Kostely i kaplytsi Ukrainy*. 6 lypnia. URL: <https://rkc.in.ua/index1.php?m=n&f=a201907&p=20190706a> [in Ukrainian].
3. *Intronizatsiia obrazu Tartakivskoi Materi Bozhoi* (2004) [Enthronement of the Image of the Mother of God of Tartakov]. *Kostely i kaplytsi Ukrainy*. 15 travnia. URL: <https://rkc.in.ua/index1.php?m=n&f=a200405&p=20040515a> [in Ukrainian].
4. *Neporochne zachattia Divy Marii* [Immaculate Conception of the Virgin Mary]. *Material z Vikipedii – vilnoi entsyklopedii*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Neporochne_zachattia_Divy_Marii [in Ukrainian].
5. *Sviaty Zyhmunt Horazdovskiy* [Saint Zygmunt of Horazdovsky]. *Rymsko-Katolytska Tserkva v Ukraini*. URL: <https://rkc.org.ua/duhovnist/svyati-ta-blazhenni/svyatyj-zygmunt-gorazdovskyj/> [in Ukrainian].
6. *Tartakiv. Kostel sv. Arkanhela Mykhaila (1603)* [Tartakov. Church of St. Archangel Michael (1603)]. *Sanktuarii Bozhoi Materi Ztsilennia Khvorykh (2020)*. *Lvivska obl., Chervonohradskiy r-n*. URL: https://rkc.in.ua/index.php?m=k&p=lvsottmh_ [in Ukrainian].

7. *Chudotvornyi obraz Tartakivskoho kostelu* (2023) [The Miraculous Image of the Tartakiv Church]. *Kraieznavchoturystychnyi portal*. Krystynopol.info. 20 hrudnia. URL: <https://www.patreon.com/posts/chudotvornii-95006275> [in Ukrainian].
8. Yakubovska, V. (2020). *V Ukraini z'явиwsia sanktuarii Bohorodytsi Ztsilennia Khvorykh* [The Sanctuary of the Mother of God, Health of the Sick appeared in Ukraine]. *Credo*. 6 lypnia. URL: <https://credo.pro/2020/07/268635> [in Ukrainian].
9. Dworzak, A. (2013). *XVIII – wieczne uroczystosci z udzialem cudownego obrazu Matki Boskiej Tartakowskiej. Przyczynek do funkcjonowania lokalnych sanktuariów maryjnych w Rzeczypospolitej* [18th century celebrations with the participation of the miraculous image of Our Lady of Tartaków. Contribution to the functioning of local Marian sanctuaries in the Republic of Poland.]. *Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej. t. V.* / [red. Wojciech Walczak, Karol Łopatecki]. Białystok. Pp. 143–160. [in Polish].
10. *Historia i opis Cudownego obrazu Matki Bożej Łukawieckiej* [History and description of the Miraculous Image of Our Lady of Lukavets]. *Sokal – historia i dzień dzisiejszy miasta i rejonu*. URL: <http://www.sokal.fora.pl/ilkowicze-tartakow-komarow-i-okolice,4/historia-i-opis-cudownego-obrazu-matki-bozej-lukawieckiej,330.html> [in Polish].
11. Kukiz, T. (2000). *Obraz Matki Boskiej Tartakowskiej (w kościele wv Lukawcu k. Lubaczowa)* [Image of Our Lady of Tartakiv (in the Lukavets Church near Lubachiv)]. *Madonny kresowe i inne obrazy sakralne z Kresow w diecezjach Polski (poza Śląskiem)*. Warszawa. Cz. 1. Pp. 169–177. [in Polish].
12. *Matka Boża Tartakowska Uzdrowicielka Chorych*. (2007). [Our Lady of Tartakiv, Health of the Sick]. *Sokal – historia i dzień dzisiejszy miasta i rejonu*. 25 Maj. URL: <http://www.sokal.fora.pl/sanktuaria-na-kresach,12/matka-boza-tartakowska-uzdrowicielka-chorych,77.html> [in Polish].
13. *Matka Boża Tartakowska Uzdrowicielka Chorych* [Our Lady of Tartakiv, Health of the Sick]. *Sokal – historia i dzień dzisiejszy miasta i rejonu*. URL: <http://www.sokal.fora.pl/sanktuaria-na-kresach,12/matka-boza-tartakowska-uzdrowicielka-chorych,77.html> [in Polish].
14. Pulnar, J. & Marcin Jan Gorazdowski (2012). *Bogurodzicy zawshe wierni. Sanktuaria Maryjne Kresów Południowo-Wshodnich* [The Theotokos are always faithful. Marian Sanctuaries of the Southeastern Borderlands]. Sandomierz: Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu. Sandomierz, 2012. 248 s. [in Polish].
15. Widacka, H. (2007). *Cudowny obraz w kościele tartakowskim* [The Miraculous Image of the Tartakiv Church]. *Pasaż Wiedzy. Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie*. 2007. 23 sierpnia. URL: https://www.wilanow-palac.pl/cudowny_obraz_w_kosciele_tartakowskim.html [in Polish].